

14.08.2012

Sisäasiainministeriö

SISÄASIAINMINISTERIÖ

VN-jakelu

1 6. 08. 2012

INRIKESMINISTERIET

Viite

Lausuntopyyntö SM010:00/2012 päivätty 13.6.2012 (määräaikaa jatkettu/K.Laitinen 14.8.2012 asti)

Asia

Hallituksen esitys passilain muuttamiseksi

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi passilakia siten, että valmista passia ei tarvitsisi enää noutaa viranomaiselta, vaan passi toimitettaisiin pääsääntöisesti suoraan passivalmistajalta hakijalle. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin toimittamisessa ja luovuttamisessa noudatettavasta menettelystä. Lisäksi passilakiin tehtäisiin eräitä täsmennyksiä ja teknisiä muutoksia sekä siirrettäisiin tiettyjä passilaissa määritellyjä toiminnallisia tehtäviä sisäasiainministeriöltä Poliisihallitukselle.

Ulkoasiainministeriön näkemyksiä on lainvalmistelun aikana otettu huomioon monilta osin kuten esimerkiksi diplomaatti- ja virkapassin hakemiseen, passin myöntämisen voimassa olevaa passia peruttamatta sekä passin luovuttamiseen liittyen.

Ulkoasiainministeriön tässä lausunnossa esittämät huomiot keskittyvät passin luovuttamiseen sekä säädösmuotoiluun että sen perustelujen osalta. Tämän lisäksi ulkoasiainministeriöllä on ainoastaan yksi pienempi huomio ehdotuksiin.

Passin luovuttaminen

Luonnostellun passilain 19 §:n sanamuodon mukaan passi toimitettaisiin valmistajalta hakijalle. Jos valmistajalta toimittaminen ei olisi asiakirjaturvallisuuteen liittyvästä tai muusta erityisestä syystä mahdollista, passin luovuttaisi 10 §:ssä tarkoitettu viranomainen. Kuten luonnostelluissa perusteluissa on mainittu, asiakirjaturvallisuudesta varmistuminen korostuisi ulkomaille toimittamisen osalta.

Ulkoasiainministeriö pitää tärkeänä, että mahdolliset poikkeukset suoratoimituksesta säädetään selkeästi päätettävän passin myöntävän viranomaisen toi-

mesta siitäkkin syystä, että esimerkiksi Suomesta haetun passin toimittaminen ulkomaille viranomaisen toimesta aiheuttaisi huomattavasti korkeammat kustannukset kuin Suomessa tapahtuva toimittaminen. Tällaisia ulkomaille toimittamisen tarvetta saattaisi esiintyä esimerkiksi ulkomailla asuvien suomalaisten oleskellessa lyhytaikaisesti Suomessa. Parhaillaan onkin käynnissä useita edustustojen maahantulotehtävien liittyviä kehityshankkeita, joissa pyritään tehostamaan edustustojen toimintaa samalla muun muassa luovuttaen joitakin tehtäväkokonaisuuksia ulkoisten palveluntarjoajien hoidettavaksi sikäli kuin tämä on mahdollista lainsäädännön mukaisesti. Muutenkin suoratoimittamisesta päättämisen liittyvän viranomaisen harkintavelvoitteen ilmeneminen luonnostellusta säännöksestä edistää luonnosteltujen säännösten selkeyttä.

Edellä mainittujen seikkojen johdosta ulkoasiainministeriö ehdottaa harkittavaksi seuraavan yksittäisten perustelujen tekstikappaleen muotoa:

”Ulkomailla suoratoimituksen järjestäminen ei myöskään välttämättä olisi mahdollista, jos esimerkiksi maassa oleskeleville Suomen kansalaisille vuosittain myönnettävien passien määrä olisi vähäinen. Passien luovuttaminen edustustosta voitaisiin myös muusta syystä katsoa aiheelliseksi. Edustustot voisivat ulkoasiainministeriön kanssa selvittää suoraan toimittamisen mahdollisuutta eri kohdemaiden osalta. Uusi toimitusmenettely voitaisiin ottaa käyttöön sitä mukaan ulkomailla, kun se olisi mahdollista.”

Ottaen huomioon, ettei ulkoasiainministeriö voi suoraan yhtyä kaikkiin kappaleessa esitettyihin perusteluihin, ulkoasiainministeriö esittää kappaleen sen uudelleen muotoilua seuraavasti:

”Myös ulkomailla suoratoimituksen järjestämisestä tulisi pääsääntöinen toimitustapa siellä missä tämä olisi erilaiset suoratoimitusmahdollisuudet sekä paikalliset olosuhteet huomioon ottaen mahdollista. Suomen edustusto harkitsisi paikalliset olosuhteet huomioon ottaen, milloin passin suoratoimitus ei olisi asiakirjaturvallisuus tai muut erityiset syyt huomioon ottaen mahdollista. Mikäli kyseessä olisi Suomessa haettu passi, jonka toimitus ulkomaille ei voisi 10 §:ssä tarkoitetun Suomessa toimivan viranomaisen näkemyksen mukaan tapahtua suoratoimituksena, saisi tämä Suomessa toimiva viranomainen ulkoasiainhallinnosta tiedot sen arvioimiseksi voidaanko käyttää suoratoimitusta. Jos passin myöntävä viranomainen katsoisi, ettei valmistajalta toimittaminen ei ole mahdollista, se voisi antaa passin ulkomailla Suomen edustuston lisäksi luovutettavaksi myös sellaisen kunniakonsulin toimesta, jolle ulkoasiainministeriö on antanut valtuutuksen passien luovuttamiseen. Koska kunniakonsulien toimintaa koskevat järjestelyt vaihtelevat, mahdollinen kunniakonsulin käyttö passien toimituskanavana Suomen ulkomaan edustustojen rinnalla tilanteissa, joissa suoratoimitus ei olisi asiakirjaturvallisuus tai muut erityiset syyt huomioon ottaen mahdollista, olisi mahdollista vain niissä tapauksissa, joissa ulkoasiainministeriö on antanut kunniakonsulille valtuutuksen passien luovuttamiseen.”

Ulkoasiainministeriön edellä ehdottaman perustelumutoilun osalta lähdetään siitä, että kunniakonsulien käyttö passien luovuttaminen jätetään ulkoasiainministeriön harkintaan. Tällaisen ratkaisun tarve johtuu siitä, että kunniakonsulaattien toimintaa koskevat järjestelyt vaihtelevat kussakin asemapaikassa, eikä kaikissa kunniakonsulaateissa ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista

tarjota tässä tarkoitettuja palveluita. Mainittakoon, että nimitystä kunniakonsuli - ei siis kunniakonsulaatti - käytetään esimerkiksi myös ulkomaalaislain 27 §:ssä (266/2011). Ulkoasiainministeriö ehdottaakin näin muutettavaksi luonnosteltua ensimmäistä momenttia kuulumaan seuraavasti (muutosehdotus kursivoitu):

Passi toimitetaan valmistajalta hakijalle. Jos valmistajalta toimittaminen ei ole asiakirjaturvallisuuteen liittyvästä tai muusta erityisestä syystä mahdollista, 10 §:ssä tarkoitettu passin myöntävä viranomais voi antaa passin luovutettavaksi asiakaspalvelupisteestään, muun 10 §:ssä tarkoitetun viranomaisen toimesta taikka sellaisen kunniakonsulin toimesta, jolle ulkoasiainministeriö on antanut valtuutuksen luovuttaa passeja.

Muita huomioita

Ulkoasiainministeriö ehdottaa tarkasteltavaksi vielä lakiteknisestä näkökulmasta sitä, voivatko molemmat 18 §:n 3 momenttiin lisättäväksi ehdotetut virkkeet sisältyä samaan momenttiin vai pitäisikö nämä jakaa kahdeksi eri momentiksi. Samoin ulkoasiainministeriö kiinnittää huomiota jälkimmäisessä virkkeessä olevan myös-sanan tarpeellisuuteen oikeudellisesta näkökulmasta.

Yksikön päällikkö

Päivi Blinnikka

Lainsäädäntösihteeri

Veli-Pekka Rautava

Liitteet

-